

GERLE KISS ÉVA

ÁTIRATOK (1.)

Akár a kő

Nyár van. A nap félárbocon, sugarai megtörnek napszemüvegemen. Szentendrén vagyok, a város főterén. A levegő izzik, a táj remeg, akár a filmekben. A távolból konflis dereng, a lovak testén verejtek párolog. Bőrükön ragad a felvert por. Gyermekkorom lovai jutnak eszembe. Kapáló paták, a kislány arca előtt. A gyerek leesett a bicikliről. A ló elé. A vázon utazott, mögötte a nyeregben fiatal parasztfiú kormányozta a kétkerekűt. A kő volt a hibás. A seszínű alakzat a homokban lapult. Kitűnő mimikri. A kerekek megbicsaklottak, a küllők közé faág került, reccs... A fiú az út szélén tért magához, a kislány a ló előtt. Az állat sörényét hátradobva felnyerített, veszélyben érezte magát. A földön a gyerek mozdulatlanul feküdt. A fiú egyik karja vértől volt csíkos, sután lógott lefelé. A lányhoz szaladt, a hóna alá nyúlt. Karja sajgott, egy kézzel húzta, vonszolta arrébb, akár egy krumplis zsákot.

Ezek a lovak itt mások. Melegvérű, izmos állatok, színük deres, nemes fajta. Testük felékszerezve, akár a cirkuszi lovaké. Emberhez szokott állatok. Túl sokáig nézem őket. A konflishajtó gazda észrevesz, városnéző körútra hív. Elkapom a tekintetem. Benézek a kávéházak napernyője alá, kipirult emberek hevernek a változatos formájú vendégasztaloknál. Egymást érik, van kerek, kis tonett székekkel, hosszú pad, lócákkal, négyszögletes, ébenfeketére lakkozott. A kezekben sör, fagyalt. Hosszú füstű cigaretta. Segafrédós kávécsésze, pici adag, akár az olaszok-

nál. Egy korty az egész. Piccolino. Kövér asszonyság adta, Itáliában, egy euróért. A kávéház nyitott teraszán ültünk. Kerek tonett széken. Ébenfekete asztalnál. Akkor még együtt. Vele. Ízétől összefut számban a nyál. A keserű kávéillat nem tágít. Ragaszkodik hozzám. Baktatok felfelé a macskaköves úton, gyorsuló légzésem kifújja az orromba fészkelődött szagot, hagyom, vigye el a könnyű déli szél. A kékfestő boltja előtt megállok, a mutatóba kirakott ruhák mindegyike sötét tengerszín. Tenger. Kék tetős házak. Santorini. Elhagyatott, görög falvak. Az ég kék, akár a kékfestő ruha, látom alant a tengert, színük egy, vonalban összeér. Lány hullámokban létezik a táj. Amikor ott jártam, hasamban már nőtt a ciszta, még nem tudtam, csak az ég érdekelt, meg a tenger, ahogyan alábuktam, lemerültem, ahogy lebegett a testem, benne a sorvadásra ítélt petefészkek. A ciszta úgy tekeredett rá, akár kígyó az Édenkert fájára. Gazdatestétől elválaszthatatlanul. Később, egy év múlva kiveszik. Nagy hasi műtét. A női test baloldalán mindent kiirtanak. Nem marad semmi. Csak egy jókora vágás széltében, egy durván felszántott barázda. Ide már nem érdemes vetni, ki tudja, nő e még valami. Nő, mondta a doki. Attól még. Még lehet bármi. A férfi, akivel a tengerben úszom, azt hiszi, egészségesegek vagyok. Iszappal paskolja a bőröm, locsolja rám a sós tengervizet. Lebukom. Alámerülök. Lebegtetem a testem.

Az eladó kijön a bolt elé, érdeklődve bámul rám, nem, nem veszek semmit, köszönöm.

Megyek tovább, kaptatok felfelé, már látom a Várdombot, a zöld tornyú templom kis aranykeresztjét. A keskeny síkátorban hirtelen elfogy a tér, a kopott macskakövekre a szemközti ház lomha árnyéka vetül. Kifújom magam, akár a vándor, aki hosszú útról érkezik. Hátam a hűvös házfalnak vetem, válltászkámból kivesszem a fodrosra gyúrt papír zsebkendő. Homlokomba lóg csapzott hajam, felitatom a nyár zsibbadt verejtékét. Megpihenek. Szemben velem keskeny, nem túl

hosszú csigalépcső, tekintetem fokról fokra halad fel-
felé. Tetején a domb, rajta a templommal. Lenyomom
a nehéz rézkilincset. Zárva van. Leülök az árnyas fák-
kal körülfont kis térre, a piros tetős házak egybeérnek.
Látom felülről a várost. Messziről citera szól, a hang
után megyek. Néhány métert megyek csupán, talán
ötvenet. Elnyútt deszkaasztalról száll felém a sovány
nóta. Paraszt bácsi penget, lassan mozdulnak a hú-
rok. Ráérősen. Lehet, kérdezem, mármint kipróbálni.
Kíváncsi tekintetét rám szegezi, bajsza alatt dörmögi,
lehet. Adja a pengetőt, játszom. Szánt a babám, csirem-
-csöröm... Számptalan citera szól már, fülemben ének-
lő gyerekhangok. Hej, Dunáról, fúj a szél. KISZ Népi
Együttes. Rottenbiller utca. Hetente kétszer. Néptán-
cos szerelmem a csángót ropta a nagy teremben, lestem
az ajtórésen át. Sohasem beszélgettünk. Plátói volt, én
meg még csak tizennégy. Pengetem az emlékeim a vé-
kony prím citerán. Előcsalóm kedvenc dalom, kezem
bizonytalan. Hol jártál az éjjel cinegemadár. Turisták
gyűlnek körém, tapsolnak. Mennyi a citera, kérdem, a
paraszt bácsi megemeli harcsabajuszát, könnyebben
jöjjön ki a hang. Öt. Ötezer. Adom a pénzt, hónom alatt
a hangszer, akár egy testmeleg, lélegző jószág. Hozzám
lapul. Boldog vagyok. Viszem magammal, akár vad a
zsákmányállatát. Állok a Duna parton, lábam langyos
víz mossa. Lerakom a citerát a homokba. Kacsázok. Ke-
zemben lapos kő, ovális. Messze dobom. Koncentrikus
körökben fodrozódik a víz, a kavics hármat ugrik. Egy
nagyot, utána két kicsit. Apám tanított kacsázni. Én a
füрге levelibékákat lestem, ő kavicsokat dobált. Csak
lapos kővel lehet, mondta, így ni. Mutatta, és figyelmét
a folyóra koncentrálni dobott. Hármat ugrott az ovális
kavics. Remek, kiáltotta örömeiben, és akár a kő, a ma-
gasba ugrott. Mára kiveszett belőle a játékos kedv. El-
vesztette a házat. Most egy régi babakocsi-tárolóban la-
kik. De lakik. Mert úgyis volt, hogy nem lesz fedél. De őt
a tenyerén hordozza a Jóisten. Felveszem a homokról a
citerát. Leülök, az ölembe veszem. Pengetek rajta néhá-
nyat, csak úgy, hátha dallammá ötvöződik a szétszórt
ihlet. Apámnak játszom. És Anyámnak. A szétesett csa-
ládnek. Szemem a kopott macskaköves lépcsőre vetem.

Ehettem volna palacsintát. Ott fent az árnyas szőlőlugasnál. Ahol a töredezett lépcsők teraszos kifőzdéhez vezetnek. Elindulok felfelé. Hátrahagyom a vízpartot, a laposra csiszolódott apró köveket. Felfelé megyek, nem nézek vissza. Hátra már sohasem.

KALÁSZ ISTVÁN

LELT ÁR

Évának

Vagyok én itt,
itt a szentendrei tér, délután,
vannak kocsik, lovak,
van fölöttem ég,
van velem múlt, férfi, nyári tenger,
úsztam ki beteg hasammal.
Aztán volt hajnal, kések,
műtőasztal, fogók, véres vezetékek.

De most van itt a tér, domb, templom,
lent a város, zene, citeraárus, meg...
Veszem, viszem a citerát,
ölemből műtött petém félzálogát
viszem le,
ez itt a folyópart, ez vagyok én
folyó kavicsok fölött,
állok, vagyok én
apámmal is, anyámmal is
veszkődve, képzetben kő a víz tükrén
vagyok félig, nem félek,
egész lenni, jobbá, ezért vagyok
én. Most itt.

